

**LIETUVOJE
GYVENANČIŲ
PABĖGĖLIŲ IŠ
UKRAINOS
POREIKIŲ
VERTINIMAS:
APKLAUSOS
REZULTATAI**

2023 M. VASARIS

Lietuvos Raudonasis Kryžius yra nevyriausybinė organizacija, teikianti socialinę, humanitarinę ir teisinę pagalbą pabėgėliams, prieglobsčio prašytojams, asmenims be pilietybės ir kitiems migrantams nepriklausomai nuo jų teisinio statuso.

Laikydamasis pagrindinių Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pasmėnulio judėjimo principų, Lietuvos Raudonasis Kryžius stengiasi bet kuriomis aplinkybėmis apsaugoti žmogaus gyvybę, sveikatą ir orumą, palengvinti žmonių kančias, vadovaudamasis tik jų reikmėmis ir nedarydamas jokių išlygų pagal nacionalinius, rasinius, lyties, amžiaus ar klasinius požymius, pagal religinius ar politinius įsitikinimus, nedalyvauja politinio, religinio, rasinio, etninio, lytinio ar ideologinio pobūdžio polemikoje.

Šiame dokumente pristatome 2023 m. sausio mėn. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus atliktos pabėgėlių iš Ukrainos apklausos kiekybinius rezultatus, taip pat pateikiame apibendrintas išvadas ir rekomendacijas.

Šis dokumentas yra skirtas tik informacijai, jis nesukuria ir nesuteikia teisių, juo nenustatoma ir neprisiimama teisinių įsipareigojimų sprendžiant individualius atvejus. Cituojant ar platinant šį dokumentą būtina nuoroda į informacijos šaltinį:

Lietuvos Raudonasis Kryžius. (2023 m. vasaris). *Lietuvoje gyvenančių pabėgėlių iš Ukrainos poreikių vertinimas: apklausos rezultatai*

Višelio nuotrauka: Lietuvos Raudonasis Kryžius

APIE TYRIMĄ	01
SVEIKATOS PRIEŽIŪRA	02
UGDYMAS	05
INFORMACIJA	06
KALBOS KURSAI	07
DARBAS IR PAJAMOS	08
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	09

**LIETUVOJE
GYVENANČIŲ
PABĖGĖLIŲ IŠ
UKRAINOS
POREIKIŲ
VERTINIMAS:
APKLAUSOS
REZULTATAI**

Lytis / amžius

3 862

3 569 moterys
293 vyrai

36-50 m. – **46.14%**
18-35 m. – **39.90%**
51-65 m. – **9.48%**
virš 65 m. – **4.48%**

Šeimyninė padėtis

Su šeimos nariais (įskaitant nepilnamečius) – **63.57%**
Su šeimos nariais (tik suaugusieji) – **18.72%**
Vieni – **12.48%**

Kiek laiko gyvena

Nuo 2022 m. pavasario – **73.03%**
Nuo 2022 m. vasaros – **13.96%**
Nuo 2022 m. rudens – **11.70%**
Nuo 2023 m. pradžios – **1.27%**

Gyvenama vietovė

98% turi kur gyventi

Laikina – **51.68%**
Stabilu – **46.25%**
Sprendžiasi – **0.91%**
Neturi – **1.17%**

Vilnius – **32.94%**
7 didieji miestai – **44.66%**
Kiti miestai ir rajonai – **22.40%**

Pažeidžiamumas

41.55% turi pažeidžiamumo požymių*

Pensinio amžiaus – **26.06%**
Lėtinės ligos – **22.74%**
Negalia – **22.24%**
Nelydimi nepilnamečiai – **11.98%**
Nedarbingi – **8.58%**
Laukiasi – **2.69%**

* - nurodomas procentas apima ir kartu su apklausą pildžiusiais viename namų ūkyje gyvenančius asmenis

Apklausos atlikimo periodas

2023 m. sausio 16 d. – vasario 1 d.

Tikslinė grupė

Lietuvoje gyvenantys pabėgėliai iš Ukrainos

Apklausos metodas

Anoniminė struktūruota el. anketa, kurią sudaro uždari ir atviri klausimai; klausimynas pateikiamas ukrainiečių ir rusų kalbomis.

Apklausos platinimo kanalai

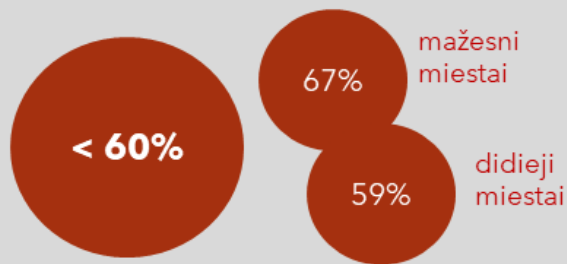
(1) el. laiškas, išsiųstas per Qualtrics XM platformą, kurioje anksčiau registravosi humanitarinę pagalbą norintys gauti pabėgėliai iš Ukrainos; (2) nuoroda į el. anketą, kuria dalijosi Lietuvos Raudonojo Kryžiaus (LRK) skyriai, taip pat su pabėgėliais iš Ukrainos dirbantys LRK atvejo vadybininkai; (3) nuoroda į el. anketą ukrainiečių bendruomenės grupėse socialiniuose tinkluose.

Bendras Lietuvos kontekstas*

Per visą laikotarpį nuo karo Ukrainoje pradžioje Lietuvoje registruoti 73 774 pabėgėliai, atvykę iš Ukrainos. 6 173 – asmenys iki 6 m., 19 433 – 6-17 m. asmenys, 44 485 – 18-64 m. asmenys, 3 683 – asmenys virš 65 m. (Apklausą užpildė kiek daugiau nei 5 proc. visų užregistruotų asmenų.) Dalis asmenų galimai yra jau išvykę iš Lietuvos, neturima pilnos informacijos apie išvykusius.

* - Remtasi viešai prieinamais Valstybės duomenų agentūros duomenimis apklausos vykdymo laikotarpiu (2023 m. sausio mėn. pabaigoje). Daugiau - www.stat.gov.lt

NAUDOJIMASIS GYDYMO ĮSTAIGŲ PASLAUGOMIS

žino, kad turi teisę nemokamai gauti būtinąsias medicinos paslaugas

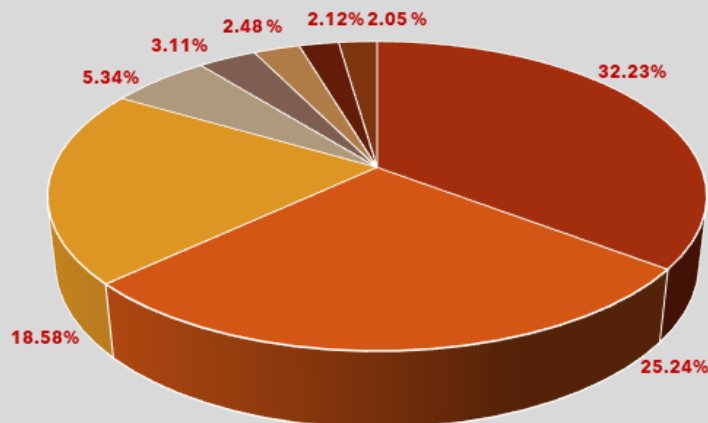
~ 80% kreipėsi į Lietuvos gydymo įstaigas

~ 6% planuoja kreiptis artimiausiu metu

* - respondentai galėjo nurodyti vieną ir daugiau apsilankymo gydymo įstaigose priežasčių

Apsilankymo priežastys*

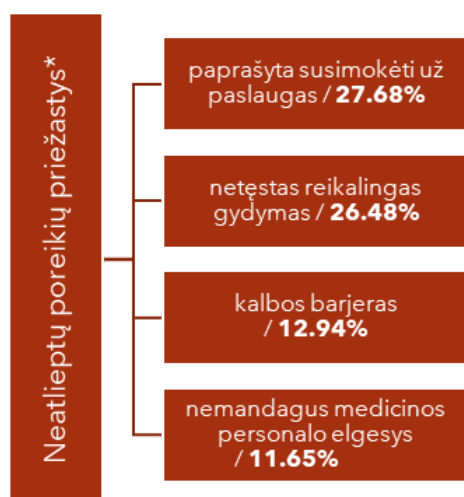
- Dėl vaikų ligų
- Dėl ūmių fizinės sveikatos sutrikimų
- Dėl lėtinių ligų
- Dėl patirtų nedidelių traumų
- Dėl ilgalaikių arba ūmių psichikos sveikatos sutrikimų
- Dėl reprodukcinės sveikatos
- Dėl gimdymo
- Dėl patirtų rimtų traumų

Dar 371 respondentas (8.85%) nurodė kitas priežastis, dalis kurių pilnai ar iš dalies patenka į aukščiau paminėtas kategorijas. 4 respondentai nurodė kreipėsi dėl seksualinio išnaudojimo ir/ar prievartos, kito patirto smurto dėl lyties arba prievartos ir/ar išnaudojimo prieš vaikus.

POREIKIŲ GYDYMO ĮSTAIGOSE ATLIEPIMAS

~ 6% poreikiai neatliepti

26% poreikiai iš dalies atliepti

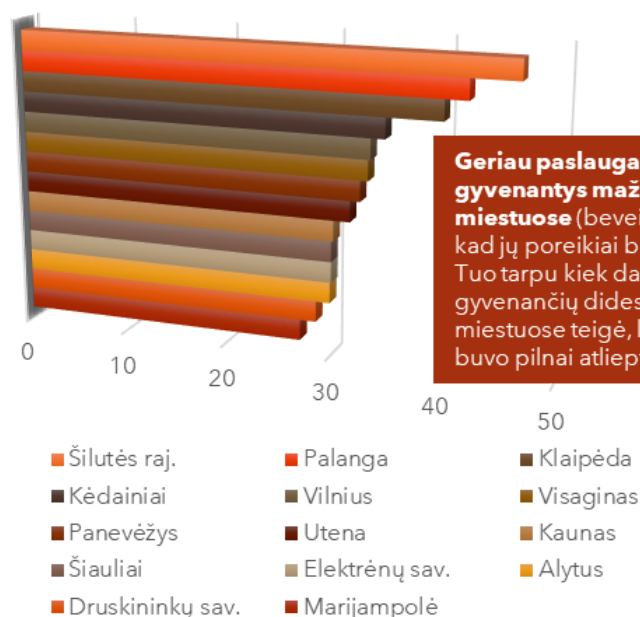

Mokėjusieji už suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas nurodė, kad mokėjo už įvairios specializacijos gydytojų konsultaciją, diagnostiką, atliktus tyrimus (kraujo mėginio, echoskopu, rentgeno, ultragarso, kt.), gydymui naudotas medžiagas, Covid-19 testą, vakcinaciją, sveikatos patikros komisiją ir kt.

* - respondentai galėjo nurodyti vieną ir daugiau neatlieptų poreikių priežastį

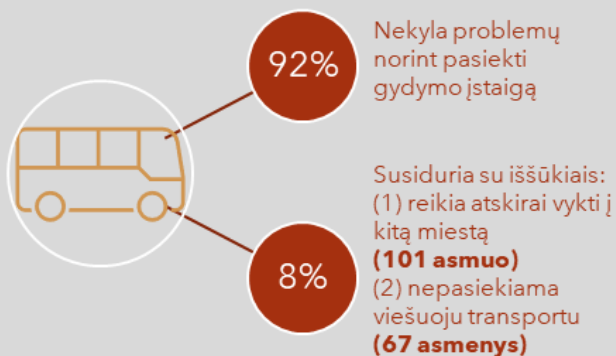
Poreikiai neatliepti arba atliepti iš dalies (%)

% nuo visų kiekvieno miesto ar rajono atsakymų

Geriau paslaugas vertino gyvenantys mažesniuose miestuose (beveik 73% teigė, kad jų poreikiai buvo atliepti). Tuo tarpu kiek daugiau nei 66% gyvenančių didesniuose miestuose teigė, kad jų poreikiai buvo pilnai atliepti.

GALIMYBĖ PASIEKTI GYDymo ĮSTAIGĄ

Vaistai ir kompensacinė technika

Vaistai

< 40% vartoja paskirtus vaistus

69% iš jų - vaistai nebuvo/nėra kompensuojami
19% - kompensuojami iš dalies

~ 60% iš jų būtų aktuali specializuota parama, susijusi su vaistų kompensacija

Kompensacinė technika

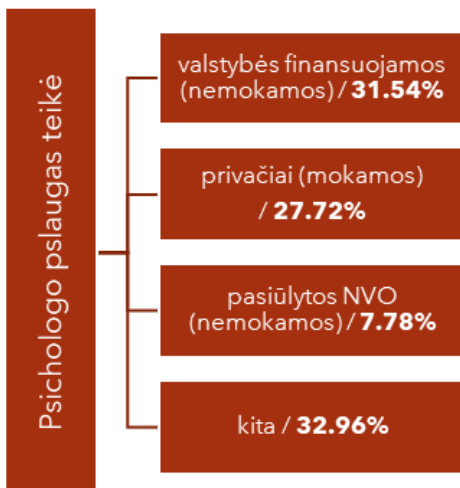
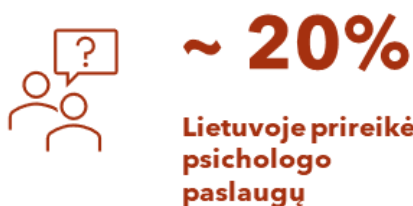
~ 4% (145 asmenims) buvo/yra aktuali kompensacinė technika

~64% (92) - nebuvo kompensuota

~ 43% iš jų būtų aktuali parama, susijusi su spec. kompensacinės technikos padengimu

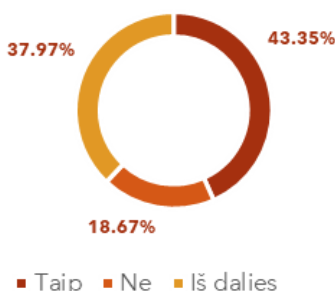
71 respondentas nurodė, kad būtų aktuali su prieiga prie sveikatos priežiūros paslaugų susijusi pagalba, pvz., pavežėjimas, tarpininkavimas, vertimas ar pan.

PSICHOLOGO PASLAUGOS

Kita: dėl psichologo paslaugų dar niekur nesikreipė; nepavyko rasti arba nežino, kur ieškoti; nepavyko rasti nemokamų paslaugų. Dalis respondentų nurodė, kad naudojasi nuotolinėmis psichologo paslaugomis Ukrainoje, taip pat skambina į įvairias pagalbos linijas.

Psichologo poreikių atliepimas (%)

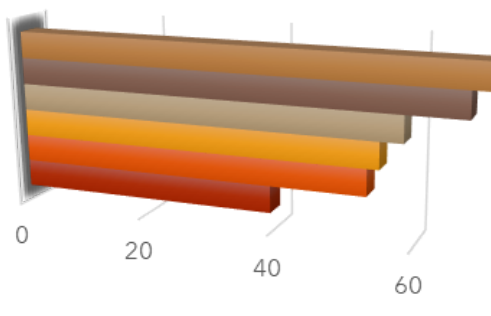

paslaugų tęstinumo nebuvimas **(38.44%)**
kalbos barjeras **(19.89%)**
paslaugų kokybė **(14.52%)**

* - respondentai galėjo nurodyti vieną ir daugiau neatlieptų arba iš dalies atlieptų poreikių priežasčių

Poreikiai neatliepti arba atliepti iš dalies (%)

% nuo visų kiekvieno miesto atsakymų (mažesnių miestų ir rajonų atsakymai vertinti bendrai dėl nepakankamo teiktų paslaugų apimtį ir respondentų skaičiaus santykio)

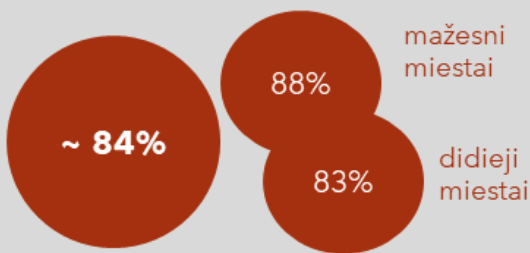

Geriau paslaugas vertino gyvenantys didesniuose miestuose (44% teigė, kad jų poreikiai buvo atliepti). Tuo tarpu tik 39% gyvenančių mažesniuose miestuose teigė, kad jų poreikiai buvo pilnai atliepti.

■ Alytus ■ Klaipėda ■ Panevėžys ■ Vilnius ■ Kaunas ■ Šiauliai

- Daugiau nei 85% respondentų nurodė, kad jiems buvo/yra aktualios sveikatos priežiūros paslaugos.
- Daugiausiai respondentų (trečdalis), kuriems buvo/yra aktualios sveikatos priežiūros paslaugos, nurodė kreipėsi dėl kartu gyvenančių vaikų sveikatos sutrikimų.
- Geriau informuoti apie prieigą prie sveikatos priežiūros paslaugų yra mažesniuose miestuose įsikūrę asmenys.
- Trečdalis respondentų, kurie kreipėsi į gydymo įstaigą, nurodė, kad jų poreikiai nebuvo atliepti arba atliepti iš dalies.
- Geriau sveikatos priežiūros paslaugų atliepimą vertina mažesniuose miestuose įsikūrę asmenys, tačiau prastesniais vertinimais tam tikrais atvejais išsiskiria ir kelios mažesnės savivaldybės ar rajonai.
- Gydymo įstaigų pasiekiamumas nėra vyraujanti problema, tačiau daliai ukrainiečių, ypač gyvenančių mažesnėse ar atokesnėse gyvenvietėse, kyla sunkumų dėl viešojo transporto trūkumo, atstumo ar pan.
- Apie 40% respondentų nurodė turintys vartoti paskirtus vaistus, tačiau beveik 90% iš jų vaistai nebuvo/nėra kompensuojami arba kompensuojami iš dalies ir apie 60% iš jų būtų aktuali papildoma parama, susijusi su vaistų kompensacija.
- Psichologo paslaugų prireikė kas penktam Lietuvoje gyvenančiam pabėgėliui iš Ukrainos. Beveik 60% iš tų, kurie naudojami psichologo paslaugomis, teigė, kad jų poreikiai nebuvo atliepti arba atliepti iš dalies.
- Kiek geriau psichologo paslaugas vertino didesniuose miestuose įsikūrę asmenys.

žino, kad pabėgėlių iš Ukrainos vaikai Lietuvoje turi teisę į nemokamą ugdymą

~ 62%

užregistravo vaikus į Lietuvos ugdymo įstaigas

274 respondentai iš nesikreipusių dėl ugdymo Lietuvoje* nurodė, kad vaikai tęsia ugdymo procesą Ukrainoje nuotoliniu būdu. 28 nurodė nematantys prasmės pradėti ugdymo proceso Lietuvoje, nes neplanuoja čia užsibūti, 17 - nenori, kad vaikai Lietuvoje mokytųsi ne gimtąja kalba. Dar 781 respondentas nurodė kitokio pobūdžio priežastis. Pagrindinė jų - neleidžia vaikų į ugdymo įstaigą dėl amžiaus (pvz., vaikai yra iki 2 m.).

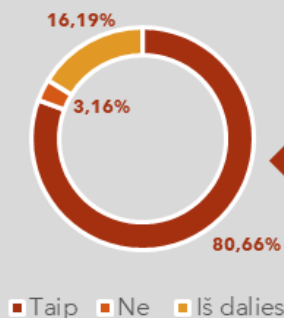
* - respondentai galėjo nurodyti vieną ir daugiau priežasčių

5%

planuoja artimiausiu metu užregistruoti

Ugdymo poreikių atliepimas (%)

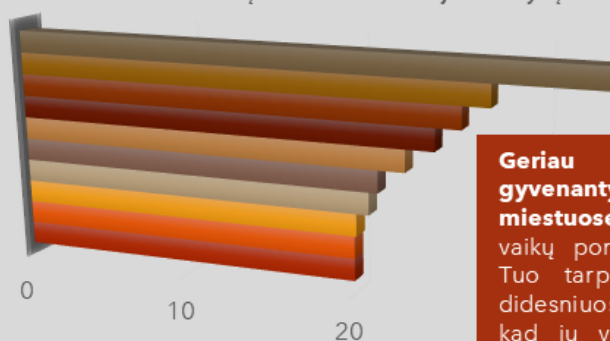

Poreikių neatliepimo arba atliepimo iš dalies priežastys

kalbos barjeras (43.82%)
 IT iššūkiai (internetas, priemonės) (16.36%)
 iššūkiai atliekant namų darbus (14%)
 kanceliarinių ir kt. priemonių trūkumas (7.27%)

Poreikiai neatliepti arba atliepti iš dalies (%)

% nuo visų kiekvieno miesto ar rajono atsakymų

Geriau paslaugas vertino gyvenantys mažesniuose miestuose

(84% teigė, kad jų vaikų poreikiai buvo atliepti). Tuo tarpu 79% gyvenančių didesniuose miestuose teigė, kad jų vaikų poreikiai buvo pilnai atliepti.

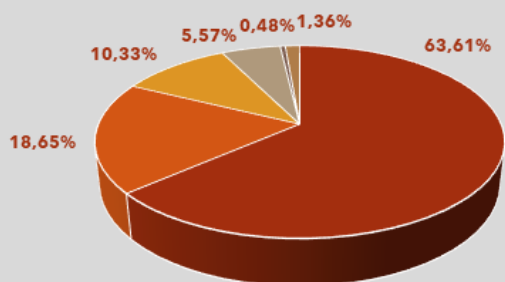
- Druskininkų sav.
- Marijampolė
- Jonavos raj.
- Utena
- Šilutės raj.
- Panevėžys
- Vilnius
- Šiauliai
- Kaunas
- Visaginas

- Beveik 70% respondentų nurodė užregistravę arba planuojantys registruoti vaikus į Lietuvos ugdymo įstaigas. Daugiau nei 1 000 atsakymų (buvo galima pateikti vieną ir daugiau variantų) nurodyta, kad apie 300 atvejų vaikai tęsia ugdymą Ukrainoje nuotoliniu būdu. Panašiai tiek atvejų nurodyta, kad vaikai neregistruoti dėl amžiaus (iki 2 m.) arba ir vyresni ikimokyklinio amžiaus vaikai lieka namuose su tėvais, seneliais ar pan. Geriau ugdymo paslaugas vertina gyvenantys mažesniuose miestuose. Tačiau tam tikrais atvejais prastesni vertinimai matyti ir mažesnėse savivaldybėse ar rajonuose.

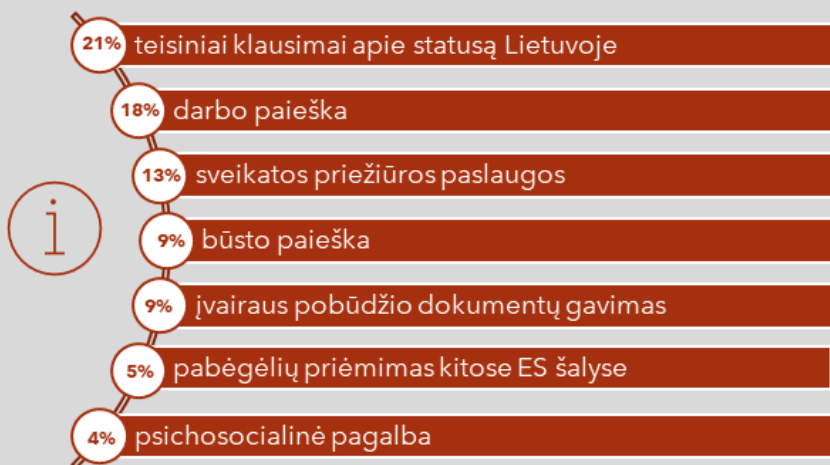

Kanalai, kuriuose dažniausiai ieškoma informacijos

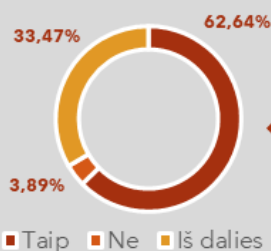
- Soc. tinklai ir bendruomenės grupės / 63,61%
- Neteikia prioriteto konkrečiam kanalui / 18,65%
- Viešai prieinami valstybės kanalai / 10,33%
- Nežino, kur ieškoti aktualios informacijos / 5,57%
- NVO suteikiama informacija / 0,48%
- Kiti kanalai / 1,36%

Informacijos aiškumą ir suprantamumą geriau vertina mažesnių nei didesnių miestų gyventojai (atitinkamai - 65% ir 62%).

829 respondentams (14,26%) nėra konkrečios informacijos poreikio

Informacija yra aiški ir suprantama

Nepakankamos / neaiškios informacijos priežastys

skirtingų šaltinių informacija skiriasi (71.81%)
informacijos perteklius (17.81%)
nepakankama prieiga prie interneto (5.23%)

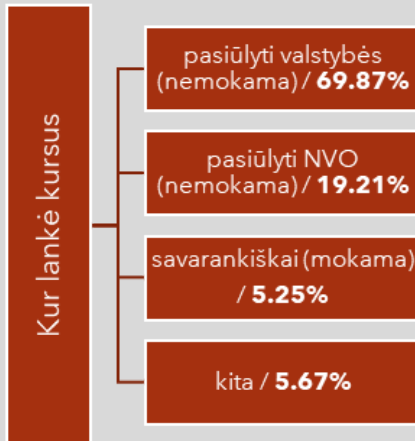
- Dažniausiai aktualios informacijos ieškoma soc. tinkluose ir bendruomenių grupėse. Daugiau nei trečdalis respondentų teigia, kad gaunama informacija nėra suprantama ir aiški arba tokia yra iš dalies. Pagrindiniais iššūkiais įvardijama informacijos šaltinių gausa, skirtingas jos turinys ir pačios informacijos perteklius. Informacijos aiškumą ir suprantamumą truputį geriau vertina mažesniuose miestuose įsikūrę asmenys.

Informacija, kurios dažniausiai ieškoma

~ 42%

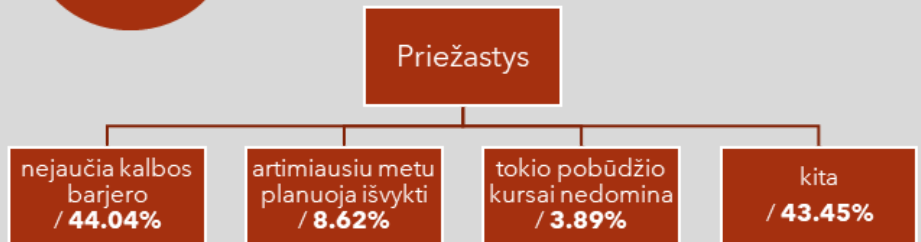
turėjo galimybę
lankyti lietuvių
kalbos kursus

22%

neturėjo
galimybės, bet
norėtų lankyti

Kita: kursų organizavo darbdaviai; kursai universitetuose (valstybiniuose ir privačiuose, pvz., LCC Klaipėdoje) arba užimtumo klubuose (pvz., senjorų trečio amžiaus universitete), neoficialiai padėjo ir mokė savanoriai ar kartu gyvenantys lietuviai. Dalis nurodė, kad mokosi individualiai.

~ 36%

Nurodžiusieji, kad nelankė ir/arba neturėjo
galimybės

Kita: laiko trūkumas; nesuderinamas darbo grafikas; šeimyninė situacija; prasta fizinė ar psichikos sveikatos būklė; pensinis amžius; logistiniai iššūkiai atvykti į gyvus kursus; nėra kursų asmens gyvenamoje vietovėje; neranda nemokamų kursų, norėtų mokytis nuotoliniu būdu; pirmenybę teikia plačiau vartojamoms užsienio kalboms; iš esmės prastai įsisavina užsienio kalbas, kt.

Daugiau galimybių lankyti lietuvių kalbos kursus turėjo gyvenantys mažesniuose miestuose (52%), gyvenantys didesniuose miestuose – atitinkamai 39%.

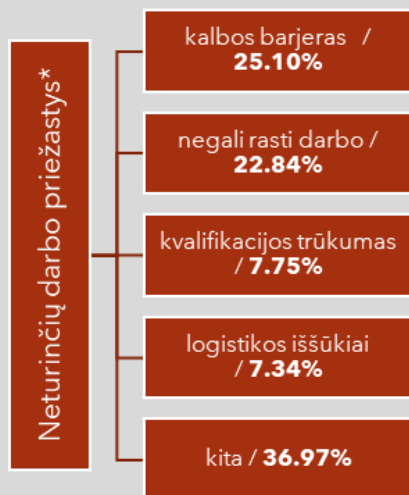

- Lietuvių kalbos kursus lankė daugiau nei 40% respondentų. Didžioji jų dalis pasirinko nemokamus valstybės pasiūlytus kursus. Dažniau kursus lankė gyvenantys mažesniuose miestuose. Pagrindine nelankusių kursų ir neišreiškusių tokio noro įvardyta priežastis – Lietuvoje nejauciamas kalbos barjeras.

~ 46% 18%

turi darbą Lietuvoje

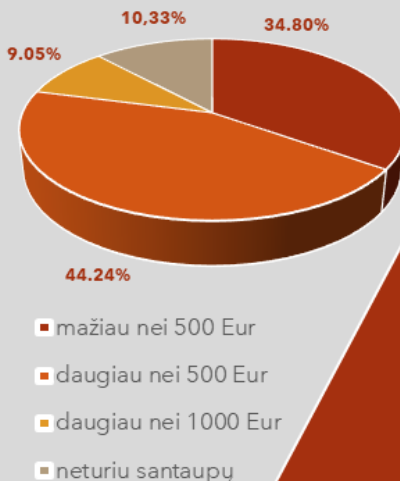
neturi, bet norėtų dirbti

Kita: pensinis amžius ir skirtumai su Ukrainoje taikoma praktika; šeimyninė padėtis; fizinės ir psichikos sveikatos problemos; gyvenamos vietovės ribotumas ir darbo pasiūlos trūkumas; studijos/mokslai; turimos profesijos specifiskumas; turi darbą Ukrainoje nuotoliniu būdu, kt.

* - respondantai galėjo nurodyti vieną ir daugiau priežasčių

Mėnesinės namų ūkio pajamos ir pajamų šaltiniai (%)

33.44% - atlygis įformintų darbo santykių pagrindu
2.41% - neoficialus atlygis

11.30% - pensija ar kitos soc. išmokos iš Ukrainos
10.88% - pinigų perduoda / perveda artimieji / draugai, gyvenantys kitose šalyse

21.65% - išmokos iš Lietuvos valstybės institucijų
0.19% - išmokos iš kitų šalių

3.40% - parama iš humanitarinių organizacijų
1.53% - parama iš vietos, kurioje gyvena, bendruomenės

10.20% - turi sukaupe asmeninių santaupų
5.01% - kita

Kita: mokslo stipendija, išmoka už stažuotę/praktiką, alimentai iš sutuoktinio(-ės) Ukrainoje, individualios veiklos pajamos, kt.

Dažniau dirba gyvenantys didesniuose nei mažesniuose miestuose (atitinkamai - 48% ir 40%).

- Beveik kas antras respondentas nurodė turintis darbą. Dar apie 20% neturi, bet išreiškė norą dirbti. Didesnes galimybes įsidarbinti turi didesniuose miestuose įsikūrę asmenys.
- Daugiau nei trečdalis respondentų nurodė, kad mėnesinės jų namų ūkio pajamos nesiekia 500 Eur. Dar 10% teigia negaunantys pajamų ir neturintys santaupų. Didžiąją dalį gaunamų pajamų sudaro darbo atlygis ir išmokos iš Lietuvos valstybės institucijų.

- Mažesniuose miestuose įsikūrę žmonės yra geriau informuoti apie teisę į įvairias paslaugas, taip pat lengviau suranda įvairią ieškomą informaciją. Tačiau informacijos aiškumas ir suprantamumas, taip pat jos perteklius apskritai yra opi problema. **Todėl reikėtų įvertinti, kaip bendromis pastangomis efektyviau valdyti informacijos srautą, jį peržiūrėti, atnaujinti, apie tai iškomunikuoti ir pan.**
- Nors sveikatos priežiūros paslaugas bendrai geriau vertina įsikūrę mažesniuose nei didesniuose miestuose, išskiria ir kelios mažesnės savivaldybės, kuriose gyvenantys prasčiau vertina ne tik medicinos, bet ir kitas paslaugas, pvz., ugdymo, todėl **rekomenduojame kompleksiškai įvertinti, kodėl viena ar kita atskira savivaldybė bendrame kontekste vertinama prasčiau.**
- Vaistus turi vartoti daugiau nei kas trečias pabėgėlis iš Ukrainos, todėl **tinkamas informavimas apie vaistų ir (mažesnei tikslinei grupei) spec. kompensacinės technikos kompensavimą (bent jau dalinį) turėtų būti prioritetas.**
- Psichologo paslaugų reikia kas penktam pabėgėliui iš Ukrainos. Esant dabartinei situacijai **psichologo paslaugos nėra pakankamos, todėl šioje srityje bendromis pastangomis reikėtų stiprinti tiek kiekybinę, tiek ir kokybinę paslaugos dalis.**
- Pakankamai daug vaikų nėra užrašomi į ugdymo įstaigas. Jei teigiama, kad dalis mokyklinio amžiaus vaikų mokslus tęsia nuotoliniu būdu, tai liekantieji namuose ikimokyklinio amžiaus vaikai ir jų situacijos stebėjimas, tėvų/globėjų elgesys atsiduria tam tikroje pilkojoje zonoje. **Būtina stebėti, ar tokiu būdu užtikrinami geriausi vaiko interesai.**
- Lietuvių kalbos kursų poreikiai nėra patenkinami ir būtina plėsti jų skaičių bei lankstumą, kad tiktų ir, pvz., dirbantiems asmenims, gyvenantiems atokiau, t. y. nuotoliniu būdu ar kitomis priemonėmis.
- Nepakankamas pragyvenimo lygis ir gaunamos pajamos, negalėjimas dirbti dėl šeimyninės situacijos ar sveikatos būklės **skatina atkreipti dėmesį į papildomos finansinės paramos mechanizmus, ypač pažeidžiamiesiems asmenims, vienišoms motinoms, negalią turintiems arba lėtinėmis ligomis sergantiems asmenims ir pan.**

**Lietuvos
Raudonasis
Kryžius**

Konstitucijos pr. 7A, PC Europa, III a.
Vilnius, LT-09307
+370 659 71 598
info@redcross.lt

